

Voorwoord

Arno van Roosmalen

Deze publicatie, *Undone*, verschijnt parallel aan de solo-expositie *Hans van Houwelingen - Until It Stops Resembling Itself in Stroom* Den Haag en aan de tentoonstelling *1:1* (samen met Jonas Staal) bij Extra City in Antwerpen. *Undone* en *Until It Stops Resembling Itself* lopen niet alleen in tijd parallel aan elkaar, maar vormen samen een tweeluik waarmee het werk van deze eminente en voor het denken over kunst in relatie tot openbaarheid, macht en politiek uiterst belangrijke kunstenaar wordt benaderd.

Stroom Den Haag is een centrum voor hedendaagse kunst en architectuur, dat veel aandacht besteedt aan kunst in de openbare ruimte. Altijd vanuit een onderzoekende en ondervragende houding. Vanzelfsprekend is daarbij het monument, die beeldende 'instantie' waar kunst en macht samenkomen, een centraal onderwerp.

In 2007 startte Stroom Den Haag het programma 'nu monument'. Volgens kunstenaar en criticus Calin Dan bestaat een monument alleen bij de gratie van de openbare ruimte waar het 'ten tonele' wordt gevoerd. De openbare ruimte is, in zijn woorden, een lege huls die wacht tot er monumenten tot stand komen, die 'monumentale activiteit' uitlokt, die anders onopvallende gebeurtenissen een monumentaal perspectief geeft.

Kan hedendaagse kunst een functie hebben in het creëren en onderhouden van collectief bewustzijn; in het herinneren, herdenken of zelfs verheerlijken van personen of gebeurtenissen? Kan zij bevolkingsgroepen samenbrengen? Kan zij werkelijk betekenis geven aan openbaarheid – anders dan als puur instrumentele vorm, zoals bijvoorbeeld community art? Of is hedendaagse kunst teveel een zaak van op specialistische kennis gebaseerde appreciatie en identificatie geworden? Teveel een uiting van individualiteit die zich niet verdraagt met de aanspraak op collectiviteit die een monument in zich moet dragen?

Laat de complexiteit van de samenleving, de overvloedige beschikbaarheid van informatie, de mondigheid van de burger überhaupt nog eenduidigheid en autoriteit toe? Of moet elk kunstwerk dat een maatschappelijke aanspraak maakt als monument juist complexiteit, tegenstrijdigheden, dynamiek, fragmentatie kunnen incorporeren?

De vraag of actuele kunst (nog) in staat is om monumenten voort te brengen stelt ons in staat om onze gedachten over de relatie tussen visuele cultuur en openbaarheid aan te scherpen. Daarin ligt, ons inziens, het belang van 'nu monument'.

Zowel de protagonist van deze publicatie, Hans van Houwelingen, als de samensteller, Mihnea Mircan, waren intensief bij betrokken bij het programma 'nu monument'. De eerste gaf een lezing, nam deel aan 'Werkplaats Thorbecke' en aan de internationale groepstentoonstelling *Since We Last Spoke About Monuments* (alle in 2008). Mircan was curator van de laatstgenoemde expositie.

Het merendeel van Van Houwelingen's werken vormt een krachtig tegenargument bij de vooronderstellingen en gebruikelijke overwegingen en processen die bepalend zijn voor de ideeënvorming omtrent het monument. En waardoor binnen de hedendaagse cultuur vaak schijngegalen de plaats van herdenken of herinneren innemen. Bovendien gaat het politieke aspect van zijn werk altijd gepaard aan een indringende reflectie op de autonomie van de kunst en de ambities van 'publieke kunst'.

Voor Stroom past de tentoonstelling van Hans van Houwelingen in een reeks 'referenten'. Binnen het beleid en het programma van Stroom spelen kunstenaars een grote rol. Enkelen daarvan zijn te beschouwen als richtinggevend. Met het doel scherp en geïnspireerd te blijven, besteedt Stroom

expliciet aandacht aan deze kunstenaars. Mede vanuit het belang om hun gedachtegoed en werken in onderling verband, als capita selecta, aan het publiek te tonen.

Als er één noemer is die op deze publicatie van toepassing is, is het misschien wel capita selecta. Zowel als het gaat om de structuur van het boek als om de bijdragen van de auteurs. Op deze plaats wil ik alle betrokkenen, de auteurs, de uitgever, Mihnea Mircan, Vincent W.J. van Gerven Oei en natuurlijk Hans van Houwelingen bedanken voor een blijvende verrijking van ons denkkader.